

naročiti teh vrst sadik, obrne se lahko do pomologičnega instituta v Reutlingen-u, na Wirtemberškem, ali pa do Alfreda Busse-a, vrtnarja v Kannstadt-u pri Stuttgartu, ki se prav posebno peča z rejo lešnikov.

* **Grahov molj ali kukec** je grahu zelo škodljiv in razjé po nekaterih krajih, posebno po gorkih, na primer na Vipavskem, skoro vsako grahovo seme. Da bodo naši kmetovalci vedeli, kako se ta živalca množi, naj tukaj popišemo njeno življenje in množitev. Grah, katerega sadimo, ima v sebi molje ali kukce; ti izlezejo spomladi iz zemlje, to je iz vsejanega semena, ter zležejo jajčka na stročje, in sicer tako, da prideta po 2 jajčka eden vrhu drugega. Čez 6 dni se iz jajčkov izvalijo črvički, kateri prejedo luščine in se v seme zajedo. V njem žive do pomladi in tedaj se v hrostke spremene in se, kakor je gori povedano, zopet na novo začno pomnoževati.

Obvarujemo se tega žužka na ta način: Ko bi vsi kmetovalci semenski grah tako spravljali v lonce, da bi spomladi hrostki ne mogli iz njih letati, ampak bi v njih poginili, seveda bi to morali vsi tisti storiti, ki grah sejejo in bi potem le 2 leti stari grah za seme rabiti morali. Kdor pa hoče grah čez zimo obvarovati, ga mora precej, ko ga je sušil 12 ur na suhi toploti, od 50 stopinj brez vode pri ogroji greti in tako v njem črv uničiti, se ve da taki grah za setev ni več sposoben, ker ne kali.

Podučne stvari.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

(Dalje.)

140.

Za Vaalom.

Klipdrift 1871.

Drugokrat sem imel neprijetnost z opico. Počival sem v gostem lesu. Hoteč si skuhati čaja nabiram suhljad. Tu zagledam malo belo opico na zemlji. Grem k njej, da jo vlovim. Ali ta hip plane náme z gošče stara, dosta velika opica, malej mati. Jaz sem se branil, kolikor sem se mogel. Ali preden sem se nadejal, popala me je za nogo in dobro ogrizla. Trikrat sem sprožil, ali nobenkrat je nisem zadel. Še le četrti strel je povalil jo na tla. Koj je bilo po njej. Mala opica je pri mrtvej bolešno cvilila. Vzel sem jo seboj, ali uže drugega dne mi je poginila.

Priti ob življenje tu ni nič čudnega. Nedavno sem se zbudil v svojej platnenej hišici. Solnce je stalo uže visoko in zelo pripekalo. Vzdignem glavo, in kaj zagledam? Izpod koca, na katerem sem ležal, gleda kos lepo pisane kače. Poznal sem jo, da je strupena. Tiho vstanem, popadem jo in kot bi trenil vržem ven. Na to pograbil toporišče in skočim za njo, da jo ubijem. Ali nisem

je mogel, ušla mi je. Bila je do 6, čevljev dolga, sploščene glave in za čudo svetlih oči. Ni prijetno, če človek za rana zagleda takega gosta pri postelji. Sploh pa živim mirno v pustinjah afriških. Ni se mi batí, da me kdo zapre radi mojih nazorov.

Radi bi vedeli, kako se vrsté vremena tukaj. Sedaj konec decembra, solnce uže pripeka. Sploh pa je takole. Novembra se prično viharji z bliskom, gromom, nalivi in točo. Te vihre so tako silne, da bi ne vrjel, kdor jih ni skusil. To traja navadno do konca decembra. Januvarja pritisne silna vročina; osvežujejo jo lijaki, ki se ponavljajo skoro vsak dan. Ta čas ljudje zelo boleajo. Februvarja deževje pojema. Meseca aprila pa je dež redka prikazen. Od maja do konca oktobra je suho. Junija in julija je po noči zelo mrzlo. V plehaču mojem se naredi led na vodi, po prst debel. Po dnevu je vedro.

Novice evropske sem izvedel ne davno z novin, ki sem jih prejel za dobro besedo in dober denar po posredovanju poglavarja Barolongov. Umeje se, da čitam z največo dihtivostjo razprave, ki se tičejo našega naroda. Povem, da se mi včasih stoži po domovini. Bog daj, da še kedaj stopim na domača tla, da še kedaj gledam krasno našo Prago!

Več potov sem uže slišal leva, ali od daleč. Mogočno rujove, res je to. Imam dva velika huda psa, ali kedar zaslišita to rujovenje, koj se vsa plaha stiskata okrog mene. Nehoté mi hodi na misel ona doba, ko so pred češkimi našim levom se tresli neprijatelji, ki so prihajali v našo domovino, da narod naš zatró.

Bil sem tudi blizu jezera Ngami. Še 20 angleških milj sem imel do njega. Tam se dobé uže žirate. Tri sem videl, menim, da jih je dovelj, kajti domačini imajo strehe z žirafjimi kožami pokrite.

Strelivo mi je tudi pošlo. Pričakujem nove pošiljatve. Kedar jo prejmem, hočem iti k Zambezi. Menim iti ob reki k morju, in potem dalje k Mozambiku. Ali se mi posreči ali ne, ne vem. Star sem uže star. Ker me več mesecev ne bode na navadnem bivališču, prosim, ne pišite mi. Kedar se zopet oglasim, potem mi koj odgovorite. Ako pa dolgo ne bode glasu o meni, mislite si, da je prijatelj Vaš završil svoje potovanje.

Vaš

C. P.

141.

K Zambeziju in nazaj.

V Nev-Rushu 1873.

Pred poldrugim letom sem se hotel pridružiti družbi, ki se je pripravljala na lov k Zambeziju. Obljubiti bi moral pismeno, da ostanem pri družbi dve leti, in se sploh vedem po vojaški. Zato bi dobil po skončanem lovu od čistega prestanka primeren del kakor Hotentoti, katerih pri takih lovskih družbah navadno

največ biva. Taka pogodba mi ni ugajala. Nečem robovati, hočem biti sam svoj gospodar, nezavisen na vse strani. Za življenje drugim tudi nisem porok.

Zbral sem toraj drugo družbo in jej stopil na čelo. Ta družba je bila mala: vol, dva psa in jaz. Smejate se morda, da Vam imenujem vola na prvem mestu. Ali vedite, da v takih okoliščinah je ta žival neobhodno potrebna, nobena druga je ne zameni. Vol najlaglje prenaša neskončni trud in trpljenje na takem potovanju. Moj rogač je bil postaven, zavaljen, napolu bivola, črn in z grivo na glavi. Skozi smrček je imel potegnjen železen obroček, na katerem sem ga vodil. Obložil sem ga z razno zalogo in s sodčkom vode. Ves vesel sem se spustil na daljno pot v one kraje, po katerih gospodarijo levi, sloni in druga taka visoka zverina.

Šel sem mimo Kolobenga, videl sem jezero Ngami, in dospel sem do Liniantija. Kako se mi je godilo na tem potovanju, in kakošni so ti kraji, popisati Vam hočem pozneje. *) Obhodil sem zopet velik kos sveta in se seznanil z življenjem divjakov v „kraalih“. Ali veste, kaj je to kraal? Vsako selišče ima svojega načelnika, pa tudi skupno stajo ali ograjo, v katero na noč poženó vso živino, da je zavarovana pred zverino. Psi jo stražijo. Taka ograja se naziva kraal, in tako tudi cela vas.

Od Kolobenga na sever stonujejo Bečuvani, in dalje Matabelci. Ti kraji niso nič prijetni, zvečine so gričasti, s peščenih tla poganja razno trnje in zanikrno skrivenčeno drevje. Slona in nosoroga nisem do sedaj nobenega videl, pač pa mnogo druge zverine, vzlasti bivola. Tudi žirafe in levi se tu nahajajo. Na bivola se nisem upal streliti, ta zver je preveč nevarna lovcu. Četudi je ranjena, vrže se besna na strelca, nabode ga na roge, ali pohodi.

Namenjen sem bil iti ob Zambeziju k Mozambiku, in od tu se ob prvej ugodnej priliki peljati v Evropo. Izvedel sem bil namreč, da je v Avstriji s Hohenwartom napočila nova krasna doba, in to me je vabilo vrniti se v ljubljeno domovino. Ali človek obrača, Bog obrne. Skusil sem, da čisto sam potovati k Mozambiku je gola nes pamet. Mimo tega so mi pocepali vol in psa. Dobil sem novega vola, ali tudi ta se mi je kmalu stegnil. Pobral sem neobhodno potrebne reči s prtljage, naložil jih sebi na pleča in se obrnil nazaj. Gledal sem, da pred kot pred pridem k kakemu transvaalskemu pomejnemu naselniku, kar se mi je tudi posrečilo. Bog pomagaj, koliko človek pretrpi! Pomanjkanje vode me je še najhuje zdelavalo. Ne morem Vam povedati, kako je bilo to hudo.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Deželni zbor kranjski.

XVI. seja deželnega zbora kranjskega dne 21. novembra 1889.

Po odobrenji zapisnika zadnje seje odobrita se tudi v celoti a) načrt zakona o povzdigi reje goveje živine (priloga 72) b) načrt zakona o doneskih, s katerimi morajo dežela Kranjska, deželno stolno mesto Ljubljana in zemljiški posestniki ljubljanskega barja prispevati k troškom del za njega osuševanje (priloga 76.)

Kot 5. točka dnevnega reda uvrstilo se je potem poročilo odseka za letno poročilo o § 4. marg. št. 1—5 in o § 9. marg. št. 1, 2, 3, 6 in 13.

Dalje sledilo je ustno poročilo finančnega odseka o prošnji kranjskega ribiškega društva za podporo in pa še o prošnji kmetijskega in gozdarskega društva za o-zemlje kočevsko za podporo.

Potem sledilo je ustno poročilo finančnega odseka o predlogu deželnega odbora glede zgradbe hudournikov in uravnave Vipavske reke.

Znano je, da je ministerska komisija izdelala nekaj dotičnih načrtov že vlansko jesen tikoma pred začetkom zborovanja. Letos je te načrte s stroški 37.000 gld. pregleda tudi deželni inženir, toda jim ni pritrdil, temveč izrekel je mnenje, da se mora seči po tudi že izdelanih dalje segajočih Eipert-ovih načrtih, ako se hoče Vipavskemu poljedelstvu v resnici pomagati. S tem mnenjem strinjal se je tudi načeloma deželni odbor, ker pa ni bilo mogoče več to vprašanje dognati s poljedelskim ministerstvom, predlagal je: naj se zgradna dela v Vipavski dolini kar pred prično in naj se v ta namen na račun skupnih potrebščin za prihodnje leto iz deželnega zaklada privoli kredit 10.000 gld., finančni odsek strinjal se je v obče s tem predlogom in o zbornici sprejel se je predlog:

Deželni odbor se pooblasti da sme dogovorno s c. kr. poljedelskim ministerstvom pričeti dela v Vipavski dolini v okviru Eipertovega II. alternativnega načrta s troški do 10.000 gld., katere je pokriti iz deželnega zaklada na račun onega doneska, ki bo pozneje v ta namen odločen deželi po zakonu.

Kot 9. točka prišlo je kakor se nadejamo v svojo konečno rešitev, ustno poročilo finančnega odseka o preložitvi ceste čez Wagensperg (k prilogi 71).

Znano je, da sklepov vlanskega deželnega zbora s formalnih pomislikov ministerstvo ni hotelo predložiti v Najvišjo potrditev. — Že vlansko leto bila je namreč veljavno sklenjena preložitve te ceste in pa merilo glede prispevk k troškom glede interesentov.

To merilo potrebovalo je po starem cestnem zakonu Najvišjega potrjenja, sklep preložitve same pa ne. Po novem zakonu sme merilo prispevkov skleniti deželni zbor sam in tako imamo sedaj veljavna sklepa glede

*) Popisa ni poslal, zakaj ne, povedati hoče na drugem mestu.